

S Z A R V A S

T Á R S A D A L M I és SZÉPIRODALMI LAP

<p>Szerkesztőség Kényes utca 175. Kiadóhivatal Selyem-utca 240. sz. szám. Deutsensmid János kereskedése.</p>	<p>Megjelenik hetenkint kétszer, vasárnap és csütörtökön reggel. Előfizetési ár: Egész évre 5 frt — kr — Félévre 2 frt 50 kr. Negyed évre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr</p>	<p>Hirdetsek árszabályszerint vétetnek fel. Egyes számok kaphatók. Löwenfeld Soma és Kalmár Dániel kereskedésében.</p>
--	--	--

Előfizetési felhívás.

Lapunk a múlt számmal II-ik évfolyamának 2-ik negyedébe lépett. Ez alkalommal tisztelettel felkérjük lapunk olvasóit, hogy előfizetéseiket mihamarabb megtenni sziveskedjenek, hogy a nyomtatandó példányok száma iránt eleve tájékozva lehessünk.

Ez évnegyedtől kezdve a »Szarvas» tulajdonjogát alólíroftak megszerezvén, az április—juniusi negyedre az előfizetési összegek az új kiadóhivatalba Selyem-utca 240. sz. Deutsenschmidt János kereskedésébe küldendők, vagy a lap kihordóinak adandók át aláírásainkkal ellátott nyugta ellenében.

Az új évnegyedben munkatársainknak tömörítése által kívánjuk lapunkat élénkíteni s e tekintetben előre is elárulhatjuk, hogy ez új évnegyedben munkatársaink csaknem megkétszereződni fognak.

Különösen kell hangsúlyoznunk, hogy lapunk nem szolgál egyoldal-

lag egy társadalmi osztályt sem, hanem úgy az intelligencia, valamint az iparososztály, és a gazdaközönség saját lapját találhatja fel benne, mely oknál fogva hisszük hogy Szarvas város olvasóközönsége pártolását ezután sem fogja megvonni tőlünk.

A „Szarvas” előfizetési feltételei:

Egész évre ..... 5 frt —
Félévre ..... 2 frt 50 kr.
Negyedévre ..... 1 frt 25 kr.
Egyesszám ..... 5 kr.

Lapunk számonként kapható: Löwenfeld Soma, Kalmár Dániel, Krcsmárik Endre, Deutsenschmidt János és Nagy Mihály üzletében.

Szarvas, 1893. Ápril. 4.

Mihálfy J. és Deutsenschmidt J.
Laptulajdonosok.

A magyarországi tanítók háza.

(II-ik közlemény.)

Az igazgató-tanács a »Magyarországi tanítók háza» és a benne elhelyezett »Eötvös-intézet» az »Eötvös-alap orsz.

tan. egyesülete» által megállapítandó szabályoknak megfelelőleg gondozza és kormányozza. A »Magyarországi tanítók háza» ez az igazgató-tanácsa készíti elő és készíti el az épület tervrajzát és ügyel fel arra, hogy az »Eötvös-alap orsz. egyesületének» közgyűlése által is elfogadott épületterv szerint a megkötendő szerződések megtartásával epüljön fel kettős intézetünk. Az igazgatótanács hat-hat évi időtartamra választja meg a tanító-egyesületek otthonának a háznagyát s az »Eötvös-intézet» felügyelőjét; ez erősíti meg és bocsátja el az illető felügyelő és háznagy által javaslatba hozandó intézeti szolgáloményzatot és ez köti meg a tanítók otthonában alkalmazandó vendéglőssel a részletes szerződést. Ugyancsak az igazgatótanács készíti elő a »Magyarországi tanítók háza» az »Eötvös-alap orsz. tan. egyesülete» által helyben hagyandó évi költségvetést és ennek az elnöke utalványozza ki az »Eötvös-alap» központi pénztárából a költségvetés keretén belül a szükséges kiadásokat.

Az igazgató-tanács teendői közé tartozik továbbá az is, hogy a tanító-egyesületek otthonában az egyes irodai helyiségek fölött intézkedjék, azokat az illető egyesü-

T Á R C Z A.

Szöke Vicza.

— Elbeszélés. —

Volt egy kicsiny falu a Tiszaparton. Szegény volt a népe. Azaz hogy szegény volt, ha a pénzt tekintjük, de nem volt szegény szép leányok dolgában. Ez a falu arról volt híres, nevezetesen hetedhét országban, hogy tudott ott legényt, leány egyaránt szeretni, úgy szeretni, mint szereti vadgálamb a parjat. Hanem azért a kis falu népe olyan igaz szerető part, mint a milyen Sarkány Pista meg Szöke Viczából perdült, rég nem látott egy bokorban.

Vicza egy szegény özvegyasszonynak egyetlen virága, Pista meg revész legény volt a réti komppal, távol a falutól Hanem azért mégis összehozta a szerelem őket, úgy hogy az enivalót mindig Vicza vitte ki Pistának. Kezdett hozzászokni, hogy-hogy lesz majd ha asszonya lesz annak, ki most borforrasig csak a szeretője?

És ha kiment hozzá, ki is kellett magát pihennie. Pistának meg volt annyi embersége, hogy nem engedte a földre ülni; alája terítette czipraszürét, maga is odaült, s hogy könnyebben megférhessenek, hát

átkarolta a leány karcsú derekát izmos karjaival.

Azután Vicza jókedvűen elcsevegte mindazt, ami egy hét alatt a faluban történt: kik szeretik egymást? — Sandri összezördült Katával, de már kibékültek. — Pali nem akarja bevárni új bort. Azt mondja, hogy Julcsa szeme borább a bornál is.

Pista nevet erre, meglörüli a száját gyöles inge ujjához, előveszi tilinkóját, s rágyújt egy szép nótára, Vicza meg énekel hozzá szépcsengető hangjával.

Mikor pedig át kell valakit szállítani a Tiszára a Vicza mindig vele megy s visszafelé, midőn egyedül jönnek, szabadjára eresztik a kompot s úgy eldalogatnak, eljatszadoznak ott együtt, mint a gyerekek.

Négy tájékozó ló állott meg a Tiszai tólsó partján, a lejáratnál. A kocsiból egy szép maga barna legény ugrott ki; felment a gátra, s atkiáltott Sarkány Pistához:

— Kompot revész! Desiess ám, naplementve még otthon akarok lenni!

Pista felkelt Vicza mellől, s eloldta a kompot a parttól.

— Ne gyere most át Vicza lelke. Nagyon megtölti a négy ló a kompot még valami bajod esnék.

Vicza engedelmeskedett csak azt kérdezte még meg Pistától, hogy; ki az?

— Kondor Feri Réthátról. Nagyon gazdag ember az apja; négy tanyája van.

A négy tüzes lovat alig tudták elhelyezni a kompban. Vicza a tólsó partról nézte őket, kíváncsi volt látni azt a gazdag legényt. Vajjon milyen lehet ő — Mikor aztán meglátta, hát úgy találta, hogy biz az nem is csunya.

Kondor Feri rávetette a szemit, ő meg nem sütötte le a magáét előtte.

— Tyhú, hát ilyen szép rózsák teremnek itt a réten?

— Ilyenek ám, de nem a kelmed számára.

— Hát kiére, eszem a szép szádat?

— Hát a Pistáéra!

— Ejnye Pista, de boldog legény-vagy te!

Pista nem szólt semmit csak mosolygott reá — ungelégedetten.

Kondor Feri felült a kocsira, s oda-szállott Viczához:

— Gyere no szentem. Haza viszlek, ha-ugy akarod.

Ejnye. biz jó lesz, legalább nem kell gyalog menni, Ugy is nagyon elvagyok fáradva.

Kondor Feri feltette a deszka ülést a saroglyára, maga mellé ültette Viczát, közéscsapott a lovaknak, s pár percz múlva

letek rendelkezésére bocsássa és az egész otthonban követendő házi rendet, a háznagy hatáskörét, a szolgaszemélyzet teendőit megállapítsa, továbbá, hogy az »Eötvös-intézet« házi szabályait, a felügyelő hatáskörét és az intézeti cselédség teendőire vonatkozó pontozatokat elkiszitse s azoknak a megtartása fölött őrkdjék.

A »Magyarországi tanítók igazgató tanácsa« hirdeti ki végül az »Eötvös-intézetben« betöltendő helyekre vonatkozó pályázatokat és ez intézkedik végérvényesen a beérkező folyamodványok ügyében, azaz ez fogadja be a jelentkező ifjúságot és szükség esetén ez távolítja el az intézetbe fölvetett ifjak közül azokat, a kiket az intézet felügyelőjének és az ifjúság köréből választandó ifjúsági bizottságnak egybehangzó ítétele szerint az »Eötvös-intézetben« megtartani nem lehet.

Nem lévén ezuttal az a célunk, hogy a »Magyarországi tanítók házában« teljes szervezetét bemutassuk, nem részletezzük itt tovább is az igazgató-tanács feladatát és annak hatáskörét, hanem inkább egy kis képet adunk arról, hogy milyenek képzeljük a »Magyarországi tanítók házában«, nevezetesen pedig az »Eötvös-intézetben« folytatandó életet.

Reggel, nyáron öt órakor, télen pedig hat órakor felszerkenvén ifjaink, az öltözködés után lakosztályaikból az olvasó termekbe, vagy a tanítók otthonában levő reggeliző helyiségbe vonulnak, félóra múlva azonban a lakosztályok nappali helyiségei már rendbe hozatván, kiki saját lakosztályának dolgozó termében hozzáfoghat a tanuláshoz, az előkészüléshez. Az intézetből a saját teendőihez képest kiki akkor távozik el, midőn kötelessége őt elhívja. Az intézetből való eltávozását, kiki egy, a saját lakosztályának a számával ellátott czédulán, saját neve aláírásával jelel az intézet kapusánál oly módon, hogy

esetleg, ha épen kívánatosnak véli, még azt is följegyzi, hogy hova távozik és hogy mikor szándékozik az intézetbe visszatérni. Hogy az esetben, ha ismerősei vagy övéi időközben beszélni akarnának vele, tudják, hogy hol keressék fel, vagy hogy mikor találják biztosan az otthonban. Az eltávozási czédulák betűrendes táblázaton helyezendők el a kapus szobájában. Dél tájban azok a kik az intézettel kapcsolatos vendéglőben étkeznek, az intézeti felügyelőnél bejelentendő rendes időben az illető ebéd-étkezés ideje alatt is. Rendes körülmények között az »Eötvös-intézet« növendékei a vacsora ideje után lakosztályaikba vonulva dolgoznak, vagy az olvasó termekben szórakoznak tetszésük szerint 10 óráig, a mely idő után azonban csak a lakosztályok seniőrjainál megteendő jelentés mellett maradhat fenn kiki a maga dolgozó termében 11 óráig.

H I R E K.

— Színügyünk érdekében. A szarvasi színügyi bizottság, melyet járásunk főszobirója fölhívására a helybeli urí casinó választmányja múlt év végén a saját kebeléből kinevezett, indítatva azon sok csalódástól és bosszúságtól, melyet a városunkban több év óta föl-föllépő szintársulatoknak a középszerűség mértékén is alul maradó játéka okozott s színházjáró közönségünket a színügypártolástól már-már elriasztotta, még a múlt év végén tartott egyik ülésében elhatározta, hogy e bajon tölthetőleg segíteni törekszik. Ez üdvös célját a színügyi bizottság akként tartja elérhetőnek, ha mindenekelőtt lehetővé teszi, hogy városunkban csakis jóra való szintársulatnak nyujtassék mód szereplésre, de

viszont mindenkinek be kell látnia, hogy jóra való szintársulat idejövetele csakis biztos anyagi és erkölcsi támogatás mellett remélhető. A szintársulat közönségnek, valamint a szintársulatnak ezen egyaránt méltányos érdekeit a színügyi bizottság akként véli összegezethetőnek, ha városunk intelligentiája, illetve a színházlátogató közönség már most aláírások útján bizonyos összeg erejéig a bérletre magát kötelezi természetesen csakis oly társulattal szemben, melyet a színügyi bizottság kellő információk alapján a szereplésre érdemesnek ítél. Ha a kívánt bérleti összeg egy színházi szezonnra aláírások útján biztosítva lesz, a színügyi bizottság a színházi közönségben pályázatot hirdet a szarvasi színház ez évi elnyerésére pontos megjelölésével az összes feltételeknek idő, bérletdíjak és műsor tekintetében. A szezonn ezek szerint augusztus hó utolsó hetétől szeptember hó végeig terjedne; a bérletdíjak körülbelül a szokottak volnának; a műsor csakis újdonságokból vagy elismert becsű színművekből állana s ezt a bizottság maga állapítaná meg azon repertoire alapján, melyet a pályázó szintársulatok kérvényeikhez mellékelni köteleztetnének; hetenkint legfeljebb 5 bérleti előadás lehet. Ilyen eljárás mellett remélhető, hogy a megbízhatlan silány társulatok a szarvasi színházról egészen leszorulnak s szintársulatunk közönségünk pénzáldozatai fejében nem csalódáshoz és bosszúsághoz, hanem viszonyainak és műveltségének megfelelő színházi előadáshoz jut s viszont a derék szintársulatokban kedvet gyűjt a szarvasi színház iránt, mint a hogy mindez a régebbi időben volt. Mindhogy pedig minden jóra való társulat már most utána lát, hogy évi szereplésére magának kellő helyet szerezzen és biztosítson, a színügyi bizottság elhatározta, hogy a bérletgyűjtést a napokban megindítja, még pedig olyan formán, hogy a

Sárkány Pista már csak távoli porfellegett látott az uton.

Ezután Vicza mindig ritkábban látogatta meg Pistát és a mikor kijött, nem sokára Kondor Feri is jött a négy lován.

Az a pajkos leány, ki ezelőtt úgy visszavágta enyelgéseit annak a legénynek, most ellűrte s nem is haragudott érte. Ha az mosolygott, ő vissza mosolygott reá, ha az kacintott, ő vissza kacintott reá; szóval egészen megváltozott.

Pista észrevette. Nem szólt érte semmit. Minek? Hadd játszanak még borforrásig, azután már úgy sem lehet tovább.

A komp a Tisza közepén uszott. Kondor Feri ott ült Szőke Viczával a párkányon, Pista meg húzta a drót kötelet minden erejéből, s bosszusan nézte azt a két gyereket, akik ott, közel egymáshoz sütnak bizonyára nagyon mulatságos dolgokat, a mikén olyan józúeket kaczag az a szép kaczer leány. Nézte-nézte őket, s egyszer csak olyas valamit látott, a mire agyába tolt a vér, s dühtől eltorzult arczal kapott fel a padozatról egy evezőt s magasra emelve azt, Kondor Ferire rohant.

— Megcsókoltad, nyomorult!

Ekkor Vicza hirtelen elébe ugrott, s estével eltakarta Kondor Ferit.

— Engem ölj meg előbb, mert én a szeretője vagyok!

Pista kezéből kiesett az evező; feljajdult, mintha a szíve hasadt volna meg. Felnézett az égre, mintha azt várná, hogy az leszakad reá; lenézett a vízre, hogy nem nyilik-e örvény lábai alatt, mely őt elnyelhesse? Ekkor hirtelen a komp körüljárja hágott, s belevetette magát a Tiszába.

Másnap a falu alatti kanyarulatnál találták a parton alélva, megdermedve, s alig bírtak bele életet lehelni.

Szőke Vicza eltűnt Kondor Ferivel s évekig nem hallottak felőle hírt.

Mikor aztán újra visszakerült csendes kis falujába, a szőke Tiszához, már csak olyan volt mint egy elenyésző ködfoszlan, — s oly szomorú, hogy szavát is alig lehetett venni.

Édes anyja meghalt. Sirba vitte a bánat. Vicza nem ejtett egy könyvet sem sirja felett, hanem még szomorubb lett, mint ezelőtt.

Szeretett volna Sárkány Pistával beszélni, de nem merté felkeresni, nem mert volna a szemébe nézni.

Egyszer mégis rászánta magát. Dobogó szívvel ment ki a révházhoz és midőn kiért, zokogva borult a Pista vállaira.

Az nem taszította el magától csak nézte-nézte, mintha nem ismerné.

— Pista nem ismeresz? Én vagyok a Vicza!

— Pista nézte sokáig hosszasan s egyszer csak úgy elfacsarodott a szíve, hogy elkezdett zokogni keservesen mint egy gyermek.

— Pista, — szólt Vicza remegve — szeretsz-e még te engem?

Pista nem szólt, csak felnézett azokhoz a fényes, örök csillagokhoz a fényes, örök csillagokhoz, mintha azoktól várná hogy feleljenek a leány kérdésére.

Vicza elértette.

— No ha szeretsz, úgy megengeded nekem, hogy elmenjek oda, a hol én ismét meggyógyulok, a hol ismét a régi vidám Vicza leszek, csak hogy jobb és hűbb, mint az volt. Adjon meg az Isten!

Erős csobbanás hallatszott, s pár pillanat múlva Szőke Vicza ott feküdt 4 ölnyi mélységben a Tisza fenekén.

Sárkány Pista napokon át ott ült a Tisza parton. Nézte azokat a folyton jövő, soha elnem muló hullámokat, halk csobbanással a parthoz ütődve meglörnek, elenyésznek...

Epstein Miklós

maga tagjait aláírási ívekkel ellátva a színházlátogató családok fölkeresésére küldi s mindezekről a színpártoló közönséget ez uton előre is tájékoztatva, a tisztes ügyet becses pártfogáságra ajánlja. Kelt Szarvason, 1893. ápril hó 6-án. A színházi bizottság nevében és megbízásából; *Krajcsovics Soma*, bizottsági jegyző.

— Egy kis statistika. Az 1893. évi házadó lajstrom szerint van Szarvason, összesen 4361 házban 7026 szoba, 129 bolthelyiség 43 előszoba. 6410 kamra 4514 347 pincze 97 faszin 5396 padlás 205 műhely 106 raktár 2703 istálló, 963 felszer 131 vegyes lakrészt.

— Hymen. Csernák István helybeli műlakatos f. hó 3-án eljegyezte Molitörisz Lajos köteles iparos kedves leányát Paulát.

— Beküldetett. Az ipartestület előjárósága f. hó 9-án rendezés havi gyűlését tartotta volna, azonbanban az előjárósági tagok oly kevés számban jelentek meg, hogy a gyűlés nem volt meg tartható. Kivánatos lenne, hogy az ipartestületi előjárók nagyobb ügybuzgalommal szolgálnak az iparosok érdekeit! *Egy iparos.*

— Tűzeset. Öcsödön f. hó 4-én 8 órakor este Nagy Kálmán asztalos háza leégott. A ház biztosítva nem volt. Károsult véleménye szerint a tüztámadását gyújtogatás okozhatta.

— Építkezés ügyünk. Városunkban a következő építkezések folynak: Bugyis Andor (106. házszám) Galáth János (1585.) Roszik János (813/5) Oszterland József (1094.) Braun József (melléképület) Szüle Kálmán (mell. épület) Duhaj Pál (66.)

— Elbocsájtó levél. Rapkovszky János a községi előjáróságtól elbocsájtó-levelet nyert Kondoros községébe.

— Hymen. Páczay Mihály hely. hitv. tanító lapunk munkatársa f. hó 5-én jegyet váltott Búszörményi Mariska kisaszonnyal Öcsödön. Felhőtlen boldogságot kívánunk az új párnak!

— Roncsolótoroklob. Újabb megbetegedések: Schlésinger Ignác (1651/1) Szakács János (628) Beteglétszám 5.

— Állategészségügy. Csorvás községben a szarvasmarhák között a ragadós száj és körömfájás betegséggel fellépett.

— Irodalmi pályázatunk eredményét, térszüke miatt, lapunk következő számában fogjuk közölni.

GSARNOK.

A kisdedek szellemi életéről.

Dr. Schiff E.

(Folytatás.)

A leirt példák határozott gondolkodásra vallanak, habár csak egyszerű eszmétársításon alapszanak is. Téves volna azonban azt hinni, hogy a kisdedek egyáltalában nem bírnak logikai gondolkodással, csak hogy mivel ismereteik még szűkkörűek, sokkal általánosabb fogalmakkal dolgoznak, a mi aztán a be nem avatott szemlélőben

az ügyetlenség, sőt értelmetlenség bonyolítását kelti, holott az egész nem egyéb, mint tapasztalat-hiány. Pl. Ha egy felnőtt az ajtót becsukja, nem kutatja külön vajjon az ajtó széle és az ajtófél mindenütt fedik-e egymást, az egy éves gyermek ellenben körülmenyesen megvizsgálja, ujjaival végigtapogatja, vajjon nincs-e valahol csakugyan rés az ajtófél és az ajtószél között, egyszerűen azért, mert ő még azt nem tudja, hogy a zár lecsapódásával az ajtónak az ajtófelet teljesen fedni kell, hiányzik a kellő tapasztalat. Ha egy felnőtt virágokat akar öntözni, előbb megnézi, vajjon van-e az öntöző kannában víz, a másfél éves gyermek, mely már látta a virágok öntözését, különös gyönyörűséget talál benne, ha az üres öntözőkannával virágtól virághoz mehet s azt látszólag öntözheti. Ő nála ugyanis az »öntöző kanná» fogalma teljesen ugyanaz az »megtöltött öntöző kanná» fogalmával mert ő ezt ismerte meg legelőször. Eljárása tehát nem az értelmetlenség, hanem a tapasztalatlanság kifolyása. Ép oly kevéssé tulajdonítható pl. értelmetlenségnek, ha a 1½ éves kisdéd a kezébe adott illatos rózsát nem az orrához hanem a szájához viszi.

Ő ugyanis a legelső kellemes szagot, t. i. a tej szagát, mindig az izléssel kapcsolatban élvezte, ennél fogva azt hiszi, hogy a kellemes szagot mindig az izléssel együtt élvezheti. Ez is tehát csak tapasztalathiány. A tapasztalat a leghatalmasabb tényező — a még nem beszélő kisdédnél is — a logikai gondolkodás kifejlesztésére.

Kisdedek nagyon szeretnek a gyertyalánggal játszani, kezeccskéikkel a lángkörüljárni, ha azonban ujjaikat a láng egyszer véletlenül megégeti, úgy nem lehet őket többé reábirni, hogy kezeccskéikkel a gyertyalánghoz közeledjenek. A tapasztalat ugyanis megtanította őket, hogy a kellemes látománynak kellemetlen háttéré is van.

Az értelmi képességek rohamos fejlődésnek indulnak a beszéd elsajátításával. Hogy miképp válnak ki az első színezetlen gyögyögésből az első jól megkülönböztethető hangok, ezekből a tagolatlan, majd a tagolt szavak, hogyan domborodik ki az összefüggés nélküli szavakból az első mondat, tehát az értelmes beszéd: arra e helyen kiterjeszkedni nem kívánok, mert ez nagyon messze vezetne. E helyett még csak egy, a kisdedek szellemi életére vonatkozó igen érdekes mozzanatra kívánok a figyelmet felhívni, t. i. a kisdedek »én»-érzetének kifejlődésére, azaz hogy milyen utakon éri el saját »én»-jének megkülönböztetését a környezettől?

A környezet felismerése már rég ki van fejlődve a kisdedeknél, a nélkül, hogy saját személyét külön tudná választani tőle. 6-8 hónapos kisdedeknél mindenki észlelte, mily következetesen ütögeti kezével hol lábait, hol a fejét mindaddig, míg egy erősebb behatásnál fájdalmat érezvén, meggyőződik, hogy a játék reá nézve kellemetlen oldallal is bír. Ez nem pusztán játék, hanem valóságos kísérletezés az én-nek, mint alannak a tárgytól való megkülönböztetésre. Hasonlóan észlelhető, hogy lábait

pl. ép oly élvezettel viszi a szájához, mint bármely más kezébe adott játéktárgyat, ép úgy nyalogatja és harapdálja mint ezt, míg a behatás fájdalmassága meg nem győzi, hogy saját testének árt. Preyer 19 hónapos fiacskájával játszadózván, felszöllítá, adja fel neki a földön heverő cipőt, a mit a kicsike a legnagyobb készséggel teljesített is, lehajolván a földre és megragadván mindkét kezével a cipőt. Midőn azonban közvetlen ezután arra szólítá fel, hogy adja oda a lábát, nem úgy tett, mint a hogy már egy fejleitebb gyermek tenni szokott, hogy t. i. odanyújtotta volna lábát, hanem lehajolva mindkét kezével ép úgy igyekezett lábát megragadni s felemelni mint a hogyan azt a cipővel tette. A másfél éves kisdédnél a kárhányszor lehet észlelni, hogy a kezében tartott kétszersültet is oly kecseljesen ajánlja fel a saját lábujjának, mint a hogy azt előbb anyjának szájához nyújtá s mintegy várakozni látszik, hogy szívessege elfogadtassék. Preyer ezt a saját, különben igen értelmes gyermekénél még a huszonharmadik hónapban is észlelte.

Igen jelentőségteljes mozzanat az »én»-érzet kifejlődésében az, midőn a kisdéd már felismerni képes a saját ténykedése és az az általa bizonyos tárgyon létesített változás közötti összefüggést.

Ismét mindennapi tapasztalat, mily fáradságtalanul ismétli az 1-1½ éves gyermek pl. egy fiók kihúzását ss betolását, az ajtó kinyitását és becsapását stb. Ez nem pusztán játék, ez a kísérletezés, a működésre képes »én»-nek nyilatkozata.

Igen érdekes tanulmányokat lehet még tenni az én-érzet fejlődésére, ha velük a saját tükörképeiket szemléltetjük.

Kezdetben a tükörben látott képben nem ismeri fel a saját mását; azt hiszi, hogy az egy idegen érzéki alak, feléje nyul, gyögyög hozzá s ha a tükör mögé nyulhat, a látott alakot megragadni igyekszik. Ha pl. anyja a háta megett hozzá közeledik úgy mosolyog a tükörben meglátott anyja alakra, de nem jut eszébe, hogy anyja tulajdonképpen a háta megett van. Ha azonban későbbi gyakorlatokból már megismerte a látomány lényegét, úgy ilyen esetekben hátrafordul, mintegy meggyőződni akarván, vajjon a valóságban tényleg mögötte áll-e anyja. Ez a distinguáló képesség szellemesebb gyermeknél már a 6-7-ik hónapban is észlelhető.

Csak nem rég tettem egy kiváló szellemi fejlettséggel bíró 9½ hónapos gyermeknél a következő érdekes megfigyelés. Az asztalon ülő gyermek valamiért hevesen sirt; melette véletlenül egy tükör állott. Én hirtelen feléje fordítom a tükört, ő beletekint, meglátja benne eltorzult vonásait és azonnal elhallgat. Megjegyzem, hogy nem a tükörkép látása által keltett bámulat okozhatta az elhallgatást, mert a tükörkép felismerésére vonatkozólag már napokkal előbb tanulmányoztam őt. Itt tehát úgy látszik mintha a gyermek nemcsak vonásait, hanem az eltorzulás által keltett rossz benyomást is érezte volna.

Hogy különben a tükörben látott alak vonásainak eltorzulását is képes a kisdéd felismerni, azt bizonyítja Darwinnak egy megfigyelése is. Midőn a tükör előtt ülő 7 hónapos fiacskájának — a ki a tükörképe-

ket már jól ismerie — nesztelenül a há-
mögé lopódzott s grimaszokat vágott, a
gyermek azonnal megfordult meggyőződni,
hogy a valóságban is megváltoztak-e atyjá-
nak vonásai. A gyermek tehát már tudja,
hogy a tükörben látott alak csak egy kép-
de felismerte azt is, hogy a vonások nem
ugyanazok, melyeket ő atyján látni szokott.

Valamint az értelem fejlődésére átalá-
ban, ugy az én-érzet kifejlődésére is jelen-
tekeny befolyással bír a beszélő képesség,
mert csakis a szavak használatával indul
meg a magasabb fogalmak, — tehát az »én«
fogalmának is különválasztása. Téves volna
azonban azt hinni hogy az »én« szó hasz-
nálata előtt az én-érzet még nincs kifej-
lődve. A legtöbb gyermek ugyanis a legki-
fejlődöttebb én-érzet mellett is csak későn
kezd az »én« szót használni, egyszerűen
azért, mert midőn szüloik hozzájuk beszél-
nek, magukat nem az »én« hanem az »apa«
»anya« szavakkal jelölik; az »én« szót
tehát csak későn tanulja meg a gyermek.
Ugyanez okból ha magáról beszél is a gyer-
mek eleinte nem használja az »én« szót;
hanem a saját nevét; pl. nem mondja: »én
éhes vagyok«, hanem: »Lacika éhes«, mert
rendesen keresztnévük felemlítésével be-
szélnék hozzájuk; pl. nem mondják: »te
rossz gyermek vagy«, hanem: »Lacika rossz
gyermek.« Épen így, ha kivételesen a te meg-
szólítást használták velük szemben, ugy ele-
inte magukat jelölik meg a »te« és a má-
sodik személyt az »én« szóval, mert daczára
annak, hogy én-érzetük már tökéletesen ki-
van fejlődve, nem ismerik a kettő közötti
nyelvtani különbséget.

Magukról, — hogy ők mikké lesznek,
mit tudnak, stb. tudvalevőleg csak későn
kezdenek a gyermekek beszélni, ekkor az
én-érzet már régen öntudattá vált.

A mint látjuk, az én-érzet sem fejlő-
dik ki egyszerre. Először fejlődik a testi s
csak azután a szellemi én-érzet. A midőn

az utóbbi teljes öntudatra emelkedett, akkor
kezdődik a nevelés feladata, t. i. jellem-
fejlődése, azaz az öntudatos szellemi én-ér-
zetet önérzetté alakítani.

Ha ez is el van érve, akkor előttünk
áll teljes tökéletességében a teremtés ko-
ronája.

Ketipiacz.

Szarvas, 1893. Aprilis 4-én

Buza legjobb 7.30. közepeszerű 7
Árpa, legjobb 4.20 Zab, legjobb 4.60 Kukor-
icza 4.30. Széna 3.30. Szalma 1.—. Kőszén
1.20. Marhahús —.50 és —.36. Juhhús —.40
Sertéshús —.46. Szalonna —.50. Disznósir
5.4. Napszám árak. Egykét lovas napszám
2 frt 50 Férfi ellátással 30. Ellátás nélkül
40 kr. Nő ellátással 20 kr. Ellátás nélkül
30 kr. Gyermek ellátással 15 kr. Ellátás nél-
kül 20.

Szerkesztői üzenetek

O. M. A másik cikket nem közölhetjük
»Annak a pénzintézetnek van módjában az ilyenmű
közleményekért a hirdetési díjat megfizetni.

Sz. J. Csereviszonyban állunk a »Magyar
Hirlap«, »Szentesi Lap«, »Békés«, »Orosházi Ujság«,
»Orosházi Közlöny«, »Mezőtúr és Vidéke«, »A
hét«, »Vasárnapi Ujság«, »Kerékpáros Ujság«, »Jó
egység«, »1848-49-iki történelmi lapok«, »A mi
Oltthonunk«, »Ezred éves országos kiállítás köz-
leményei« s több más szaklapokkal. Mindanyinak
előfizetési feltételeit lapunk szerkesztőségénél
megtárazhat.

Vasuti menetrend.

Érvényes 1892. október 1-től kezdve.

Szarvas-Mezőtúr.

7401. v. 7413. v.

Szarvas indul: 9:34 d. e. 1:46 d. u.
Mező-Túr érk: 10:20 > 2:32 >

Mezőtúr Szarvas.

7412. v. 7402. v.

Mező-Túr indul: 12:36 d. u. 5:10 d. u.
Szarvas érk: 1:22 > 5:56 >

Arad-Budapest.

601. gy. 603. sz. 605. sz

Arad ind: 8:20 d. e. 11:18 d. e. 9:05 este
Csaba érk: 9:20 > 12:50 > 10:50 >
> ind: 9:25 > 1:15 d. u. 11:05 éjjel
Mező-Túr érk: 10:29 > 2:42 d. u. 12:49 >
> ind: 10:30 > 2:50 > 12:53 >
Szolnok érk: 11:15 > 4:04 > 2:06 >
> ind: 11:46 > 4:15 > 2:21 >
udapest érk: 1:50 d. u. 7:25 este 5:50 reggel

Arad-Budapest

602. gy. 604. sz. 606. sz

Budapest ind: 1:55 d. u. 8:10 d. e. 9:30 este
Szolnok érk: 3:53 > 11:04 > 12:35 éjje
Mező-Túr érk: 4:47 > 12:17 d. u. 2:06 >
> ind: 4:48 > 12:24 > 2:09 >
Csaba érk: 5:52 > 1:48 > 3:33 >
> ind: 5:57 > 2:13 > 3:53 >
Arad érk: 6:57 este 3:45 > 4:52 reggel

Felelős szerkesztő Mihálfí József

Laptulajdonosok

Deutschesmid János és Mihálfí József

TÉGLA-ELADÁS.

Hanzus Testvéreknél a

Fabriczi-féle szélmalomból
égett tégla, eladó ára ez-
renként 11 frt.

É R T E S I T É S.

Hirdetések a „SZARVAS“ számára a legjutányosabban vétetnek fel. E
körülményről már a legelső próbánál meggyőződés nyerhető.

Többszöri hirdetéseknel megfelelő árengedést
nyújtunk.

Tekintve azon körülményt, hogy lapunk számonkinti elárusításánál mindin-
kább nagyobbadó forgalom mutatkozik:

Felhivjuk mindazon kereskedő urakat, kik a „Szarvast“ számonként eláru-
sitani hajlandók, hogy ebbeli szándékukat előlirt hivatallal közölni sziveskedjenek.

A „SZARVAS“ kiadóhivatala.

Selyem utca 240. házszám.